

תשמעו סיפור / עם אורי קוצר

לפני זמן, קיבלתי טלפון מאדם לא מוכר בשם ראובן, מתל אביב, המבקש לדעת אם אני בן של לייבוש קוצר. אמרתי שאכן כן, אך הוספתי שלייבוש נפטר. ראובן אמר שיש לו חבר טוב המתגורר בארצות הברית, קרדיוולוג במקצועו, המחפש את משפחתו של לייבוש קוצר כבר הרבה מאוד זמן. שמו של החבר הוא יגאל זורוביצקי. שאלתי מדוע וראובן הסביר - לאבא שלך לייבוש היה אח בשם שיקה. שיקה היה נשוי ללוסיה וקסלר. הזוג נספה במלחמת העולם השנייה. יגאל, הוא בן אחותה של לוסיה - מָרָה. ראובן שאל אם אני מוכן לשוחח עם יגאל. עניתי שכן בתנאי שזה לא באנגלית, שפה בה אינני שולט... ראובן מיהר להרגיע אותי: אין בעיה, יגאל שולט בעברית, גדל בארץ, שירת בצבא.

לייבוש מספר על אחיו שיקה במסיבת יום הולדתו ה-90:

"אחי, שיקה, היה צעיר ממני בשנתיים. לאחר עליית ההורים ארצה ב-1936, הוא נשאר יחידי מכל המשפחה בפולין. ממכתביו למדנו כי מאוד התגעגע למשפחה וציפה ליום שיוכל להתאחד איתנו. שיקה למד בבית ספר מקצועי "אורט" והיה פעיל ביותר בקן "השומר הצעיר" ובתנועה בכלל. הוא הצטרף להכשרה לעלייה וחבריו מאז, אלה שנותרו לאחר מלחמות ישראל, נמצאים בקיבוץ יד מרדכי. ערב מלחמת העולם השנייה קיבל שיקה צו גיוס לצבא הפולני. הצבא ניגף מהר מאוד בפני הצבא הגרמני ושיקה מצא את עצמו שבוי בידי הנאצים. הוא הצליח לברוח מהשבוי וחזר לקרמניץ, שהייתה אז תחת כיבוש הסובייטים. באחד ממכתביו, שמצאתי לאחר המלחמה, הוא כותב: "אם אזכה וניפגש פעם בארץ, אספר לכם כל אשר עבר עליי ואיך הצלחתי להתחמק מידי הצורך הנאצי". תחת השלטון הסובייטי עברו תושבי האזור את "תור הזהב" - לאחר שהונהגו רפורמות סוציאליות. שיקה נישא ללוסיה ושניהם עבדו כפקידים בממשל. הם קיבלו חלק מהדירה של הדוד - ירושת הסבא. עשרים חודשים שלטו הסובייטים באזור. ביולי 1941 פרצה המלחמה בין ברית המועצות לבין גרמניה. הצבא הגרמני כבש את העיר וגורל היהודים הוכרע. כולם נשלחו להשמדה. השמועה אומרת כי שיקה ואשתו לוסיה עזבו את קרמניץ, יחד עם צעירים רבים אחרים - ופניהם מזרחה לעבר הגבול הסובייטי, אולם עקב מצב בריאותה של לוסיה נאלצו לחזור על עקבותיהם. בספר הזיכרון ליהדות קרמניץ מסופר, שהגרמנים ריכזו את כל האינטליגנציה היהודית - רופאים, עורכי דין, מורים ופקידים - בבניין גדול בגן העירוני והעלו את הבניין באש. יש גם עדויות על התנגדותם של צעירי העיר לגרמנים בגרזנים וסכינים - ואף בכמה רובים ישנים. אך לא לאורך זמן. גורל עשרים אלף יהודי קרמניץ עירי נדון לכליה".

יגאל צלצל אלי מארצות הברית וסיפר לי את הפרטים הבאים: אני מהמשפחה של לוסיה, אשתו של שיקה. אמי מָרָה היא אחותה. למיטב ידיעתי, לוסיה הייתה בהיריון מתקדם. שיקה היה בצבא הפולני. הוא נפל בשבי הגרמנים אך הצליח לברוח וחזר לקרמניץ. הם רצו לברוח יחד - אך לא הספיקו... כאשר התקרבו הגרמנים, הפצירה בו לוסיה שיברח. "אני בהיריון מתקדם ולא יכולה לברוח, תברח אתה ותינצל". שיקה שמע בקולה וברח - אך כעבור מספר ימים חזר לעיירה. "אינני יכול לחיות בלעדיו ובלי הילד שיוולד לנו" אמר ללוסיה. מאז חזר שיקה גורלם של השניים לא ידוע. יש אומרים כי הגרמנים אספו את כל היהודים מהעיירה בכנסייה והעלו אותם באש.

מְרָה, אחותה של לוסייה, הייתה אף היא בהיריון וברחה לטגייקיסטן. שם נולד לה יוליאן בנה. לאחר סיום המלחמה חזרה מרה לעיירה קרמניץ - אך הבינה כי אין לה מה לחפש שם ועלתה לארץ. המשפחה הקטנה השתקעה בחיפה. יוליאן החליט כי בארץ ישראל מן הראוי שיהיה לו שם עברי - ובחר בשם יגאל. לימים, היגרה מרה לארצות הברית והתקשרה שם עם חבר לחיים. יגאל השלים את לימודיו והתגייס לצבא. בתום השירות, ביקשה מרה אמו שיבוא לביקור בניו יורק. יגאל נסע לשם והאם, שרצתה שבנה יהיה קרוב אליה - רשמה אותו ללימודים בקולומביה והשאר - היסטוריה...

יגאל נישא לבונית ונולדו להם ארבע בנות. בוני דוברת עברית אף היא. בתם של יגאל ובוני, דורי, נשיאת ארגון JNF בקונטיקט, היא זאת שדבק בה יצר החיפושים אחרי המשפחה. היא חיפשה בכל מקום, ב"יד ושם" ובמקומות נוספים. אך דורי חיפשה את השם וקסלר (שם נעוריה של לוסייה) ולא את השם קוצ'ר שלא היה ידוע להם - לכן לא הצליחה לגלות ולחבר בין השמות באתרים השונים. לאחר שארגון "יד ושם" פרסמו שרשימות הנספים הגיעו ל-5.000.000 - דורי פנתה למכר שלה, שבאמצעות AI הצליח לגלות את הקשר עם השם קוצ'ר. דורי חיפשה באתרים תחת השם קוצ'ר והגיעה לדף העדות של לייבוש, בו הוזכר שיקה קוצ'ר. כך נסגר המעגל.

* יואב קוצ'ר לקח על עצמו להיות איש הקשר - והקשר בין המשפחות התהדק והלך. דורי ומשפחתה ביקשו לבוא לבקר בארץ בדצמבר - וכך היה.

ביום גשם קר הם הגיעו אלינו. המפגש היה מרגש מאוד. דורי, בעלה דיוויד, והילדים גיונה בגיל תיכון, ומיה, הלומדת בקולג', ביקרו בקיר ההנצחה שם מונצח האח שיקה, באסס, בבית הראשונים, במפעלים, בבקר, בקירונה... אפילו צפו מרחוק בג'וערה - מתחת למטריות. אורי ורותי אירחו את המשפחה המורחבת לארוחת צהרים משותפת. הזיכרונות עלו ושטפו והקשרים נקשרו. כולם הצרו על כך שההורים, לייבוש ויהודית, לא זכו לדעת שיש להם עוד משפחה מהצד של שייקה.

אורי :

אנחנו מרגישים שנולדה לנו עוד משפחה. זה מרגש מאוד. אמנם לא קשר דם, אבל בהרגשה זוהי משפחה אמיתית! כולם כל כך מקסימים! יגאל צלצל ואמר כי גם הוא מרגיש שנולדה לו עוד משפחה - אותה חיפשו כל כך הרבה זמן. במאי, יגיעו לביקור בארץ יגאל ובוני ודורי ומשפחתה. אחת הבנות של יגאל ובוני נישאה, ויש לה בת בשם לוסי - על שמה של לוסייה. דורי עסקה במכירות, והיום עוסקת רק במאבק נגד האנטישמיות. היא נשיאת הארגון היהודי בקונטיקט, שם מתגוררת המשפחה. דיוויד בעלה הוא כירורג, שמתמחה בניתוחי גב.

אורי : מציאת המשפחה הביאה אושר גדול לשני הצדדים - וזוהי רק ההתחלה.

משפחתה של דורי: גיונה, דורי, דיוויד.

